

Sygn. akt I ACa 687/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Sędziowie	:	SA Małgorzata Dołęgowska SA Magdalena Pankowicz
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)w W.

przeciwko **J. D.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 10 lipca 2013 r. sygn. akt I C 300/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że oddala powództwo;

II. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Suwałkach kwotę 3.789 zł tytułem brakującej opłaty od apelacji.

UZASADNIENIE

Powód (...) w W., pozwem wniesionym dnia 28 grudnia 2012r., domagał się zasądzenia od pozwanego J. D. kwoty 75.768,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazywał, iż pozwany zawarł w dniu 26 kwietnia 2007r. z poprzednikiem prawnym powoda(...) umowę kredytu i nie wywiązywał się z jego spłaty. W efekcie umowa została wypowiedziana, a pozwany nie reagował na wezwania do dobrowolnej zapłaty zadłużenia.

Pozwany J. D. wnosił o oddalenia powództwa. Podnosił, że Sąd Rejonowy w Augustowie wydał postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 19 listopada 2008r. i prowadzona na tej podstawie przez komornika sądowego

na rzecz (...) egzekucja została umorzona postanowieniem z dnia 26 listopada 2009r., stąd też roszczenia powoda są bezzasadne.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 10 lipca 2013 roku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 75.768,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.789 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z ustaleń tego Sądu wynika, że w dniu 26 kwietnia 2007r. J. D. zawarł z (...) w K. umowę konsolidacyjnego kredytu gotówkowego nr (...), na mocy której (...) udzielił pozwanemu kredytu w kwocie 36.960,02 zł, który to kredyt pozwany zobowiązał się zwrócić do dnia 01 maja 2013r. w równych miesięcznych ratach.

W § 11 umowy Bank zastrzegł sobie prawo wypowiedzenia umowy kredytu za 30-dniowym okresem wypowiedzenia w razie m.in. braku zapłaty w terminach określonych w umowie dwóch pełnych rat kapitałowo-odsetkowych za co najmniej dwa okresy płatności, przy czym po upływie okresu wypowiedzenia kredytobiorca zobowiązany był do niezwłocznego zwrotu wykorzystanej kwoty kredytu wraz z odsetkami należnymi bankowi za czas korzystania z kredytu. Dodatkowo kredytobiorca poddawał się egzekucji prowadzonej na podstawie bankowego tytułu wykonawczego, wystawionego w trybie art. 96-98 ustawy - Prawo Bankowe. Z kolei w § 12 umowy, kredytobiorca wyraził zgodę na przeniesienie wierzytelności wynikającej z umowy na osoby trzecie w trybie określonym w art. 509 k.c.

Pozwany uiszczył jedynie cztery pierwsze raty kredytu, po czym zaprzestał ich spłaty z uwagi na pozbawienie wolności oraz utratę pracy.

Pismem z dnia 12 października 2007r.(...) zawiadomił pozwanego o powstaniu zaległości w spłacie kredytu, wezwał do zapłaty kwoty łącznie 890,16 zł w terminie 7 dni od daty doręczenia monitu i poinformował, iż od zaległości tej od dnia 01 października 2007r. naliczane jest oprocentowanie w wysokości 25% w skali roku.

Następnie, pismem z dnia 05 grudnia 2007r., (...) zawiadomił pozwanego, iż w związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu utrzymujących się ponad 60 dni wprowadzi jego dane osobowe do bankowego rejestru. W tej samej dacie, tj. 05 grudnia 2007r., (...) wypowiedział pozwanemu umowę kredytową z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od daty doręczenia pisma, uprzedzając, iż w następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia całość środków kredytowych wraz z odsetkami i kosztami staje się wymagalna. W związku z nieuregulowaniem ww. należności,(...)w dniu 05 listopada 2008r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, któremu Sąd Rejonowy w Augustowie postanowieniem z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie sygn. akt I Co 536/08 nadał sądową klauzulę wykonalności. W oparciu w powyższy tytuł wykonawczy Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Augustowie prowadził postępowanie egzekucyjne sygn. akt (...) które wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji postanowieniem z dnia 26 listopada 2009r. zostało umorzona, a tytuł wykonawczy zwrócono wierzycielowi. W toku egzekucji pozwany zwracał się do ww. banku o umorzenie zadłużenia wynikającego z umowy kredytowej, w odpowiedzi na co bank informował, iż nie ma takiej możliwości.

W dniu 20 września 2011r. (...) w W. sprzedał powodowi (...) w W. portfel wierzytelności, w tym też wierzytelność wobec pozwanego, wynikającą z umowy kredytowej z dnia 26 kwietnia 2007r. nr (...). W wyniku zawartego aneksu z dnia 12 stycznia 2012r. umowa sprzedaży ostatecznie przeniosła wierzytelności na nabywcę z dniem 12 stycznia 2012r.

Po nabyciu wierzytelności, powód pismem z dnia 17 września 2012r. wezwał pozwanego do zapłaty należności wynikających z ww. umowy kredytowej z dnia 26 kwietnia 2007r., tj. kwoty 35.808,67 zł z tytułu kapitału i kwoty 38.709,93 zł z tytułu odsetek naliczonych do dnia 16 września 2012r. w terminie 7 dni od doręczenia wezwania, wyrażając jednocześnie gotowość ustalenia odmiennych warunków spłaty w celu umożliwienia pozwanemu wywiązania się z powstałego zadłużenia. Pozwany nie odebrał powyższego wezwania, pomimo awizacji pod adresem wskazanym przez niego w umowie. Wobec powyższego w dniu 24 grudnia 2012r. powód sporządził wyciąg z ksiąg

rachunkowych nr (...), opiewający na należności dochodzone pozwem w łącznej kwocie 75.768,47 zł i wytoczył niniejsze powództwo, przy czym od daty nabycia wierzytelności powód naliczał pozwanemu jedynie odsetki ustawowe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że na podstawie powyższej umowy poprzednikowi prawnemu powoda przysługiwała wobec pozwanego wierzytelność obejmująca niespłacony kapitał, który tytułem kredytu wypłacono mu w wykonaniu umowy, a także ustalone w umowie odsetki. Od października 2007r. pozwany nie wywiązywał się z ratalnych spłat kredytu, a w grudniu 2007r. zalegał już z dwiema pełnymi ratami kapitałowo-odsetkowymi za dwa pełne okresy płatności. W tych okolicznościach (...) był uprawniony do wypowiedzenia umowy. Wypowiedzenie to z upływem 30-dniowego okresu wypowiedzenia skutkowało wymagalnością całej wykorzystanej kwoty kredytu wraz z odsetkami należnymi bankowi za czas korzystania z kredytu.

Powód wstąpił w prawa (...) ponieważ wierzytelność tę nabył na podstawie warunkowej umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 20 września 2011r. i aneksu do tej umowy z dnia 12 stycznia 2012r. Tym samym powód jest uprawniony do dochodzenia od pozwanego należności wynikających z umowy kredytowej z dnia 26 kwietnia 2007r. nr (...), co uzasadniało uwzględnienie żądań pozwu.

Nie podzielił też poglądu pozwanego, iż przeszkodą dochodzenia należności przez powoda jest uprzednie umorzenie postępowania egzekucyjnego postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Augustowie z dnia 26 listopada 2009r. w sprawie sygn. akt (...) wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Skutek umorzenia dotyczy bowiem jedynie samego postępowania egzekucyjnego, a nie rozciąga się na materialno-prawne istnienie długu, który może być ponownie dochodzony przez wierzyciela (art. 826 k.p.c.).

Rozważając kwestię relacji pomiędzy niniejszą sprawą, a postępowaniem z wniosku (...) w K. - z udziałem pozwanego w niniejszej sprawie J. D. - o nadanie wystawionemu przez Bank w dniu 05 listopada 2008r. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu sądowej klauzuli wykonalności, stwierdził, że postępowanie to prowadzone przez Sąd Rejonowy w Augustowie za sygn. akt I Co 563/08 zakończyło się postanowieniem z dnia 19 listopada 2008r., uwzględniającym wniosek. W ocenie Sądu, powstały w ten sposób tytuł wykonawczy nie zamyka powodowi drogi do dochodzenia należności wynikających z zawartej z pozwanym umowy kredytowej w drodze niniejszego powództwa, gdyż nie stwarza powagi rzeczy osądzonej (art. 365 i 366 k.p.c.).

Stąd też, na podstawie powołanych przepisów i norm zawartej przez pozwanego umowy kredytowej, orzekł, jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu rozstrzygnął na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c., mając na uwadze wynik sprawy.

Powyższy wyrok pozwany zaskarżył w całości apelacją, zarzucając mu:

- 1) nieważność postępowania, gdyż o to samo roszczenie wcześniej wytoczona została już prawomocnie osądzona postanowieniem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 19.11.2008 r. sygn. akt I Co 563/08 sprawa w przedmiocie nadania sądowej klauzuli wykonalności Bankowemu Tytułowi Egzekucyjnemu z dnia 05.11.2008 r.,
- 2) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 125 § 1 k.c. poprzez uznanie roszczenia powoda w sytuacji, gdy istnieje ujemna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia tegoż roszczenia.

Z uwagi na powyższe zarzuty, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie (przy uznaniu w/w 1 zarzutu) pozwu lub oddalenie (przy uznaniu w/w 2 zarzutu) powództwa.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o jej oddalenie. Ustosunkowując się do podniesionego w apelacji zarzutu przedawnienia, przyznał, że w odniesieniu do roszczeń banku stosuje się trzyletni termin przedawnienia. Jednak bieg tego terminu został przerwany w niniejszej sprawie przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a także przez wszczęcie egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, ponieważ podniesiony w niej zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia okazał się uzasadniony.

W pierwszej kolejności wymaga rozważenia najdalej idący zarzut apelacji, a mianowicie nieważności postępowania z uwagi na to, że o to samo roszczenie między tymi samymi stronami wcześniej toczyła się sprawa, która została już prawomocnie osądzona (res iudicata - art. 379 pkt. 3 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.).

Zarzut ten jest oczywiście bezzasadny. Postępowanie klauzulowe, toczące się na skutek wniosku banku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, nie ma bowiem charakteru postępowania rozpoznawczego, w którym sąd bada zasadność roszczenia powoda, ale ma jedynie na celu sprawdzenie formalnych przesłanek nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a nie jego merytoryczne badanie. Nadając klauzulę wykonalności, sąd stwierdza, że wystawiony przez bank tytuł nadaje się do realizacji w drodze egzekucji. Ustalenie natomiast, czy dochodzona przez bank należność rzeczywiście istnieje i czy została wskazana w bankowym tytule egzekucyjnym we właściwej wysokości, wykracza poza zakres kognicji sądu przy nadawaniu klauzuli wykonalności.

W orzecznictwie przyjęto, że niedopuszczalne jest nadanie na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności na rzecz niebędącego bankiem nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, także po zaopatrzeniu go w sądową klauzulę wykonalności (zob. uchwała SN z dnia 02.04.2004 r., OSNC 2005/6/98). Tym samym nabywca wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, który nie jest bankiem (tak, jak w niniejszej sprawie), nie ma innej możliwości przymusowej realizacji swojej wierzytelności niż dochodzenie jej na drodze procesu cywilnego.

W rozpoznawanej sprawie pozwany do czasu zakończenia postępowania w pierwszej instancji nie podniósł zarzutu przedawnienia. Należy jednak mieć na uwadze, że przedawnienie jest instytucją prawa materialnego. Istotą zaś postępowania apelacyjnego jest kontynuacja merytorycznego rozpoznania sprawy.

W związku z powyższym, w orzecznictwie utrwalił się pogląd, że zarzut przedawnienia roszczenia może być zgłoszony przez pozwanego także w postępowaniu apelacyjnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19.08.2004 r., V CK 38/04, LEX nr 277325 i z dnia 15.04.2011 r., II CSK 473/10, LEX nr 846562).

Rozważenie zarzutu przedawnienia - na gruncie niniejszej sprawy - wymaga przede wszystkim ustalenia, jaki jest termin przedawnienia dla tego rodzaju roszczenia, terminu jego wymagalności, a także, czy miało miejsce przerwanie jego biegu przez czynność przed sądem lub organem powołanym do egzekwowania roszczeń danego rodzaju przedsięwziętą bezpośrednio w celu zaspokojenia tego roszczenia (art. 123 § 1 pkt. 1 k.c.), a w sytuacji, gdy przerwanie biegu przedawnienia faktycznie nastąpiło - od kiedy rozpoczęło ono bieg na nowo (art. 124 k.c.). Dopiero ustalenie powyższych okoliczności pozwoli na stwierdzenie, czy podniesiony w apelacji zarzut przedawnienia jest uzasadniony.

Zgodnie z utrwalonym zapatrywaniem orzecznictwa, termin biegu przedawnienia roszczeń banku wobec osoby niebędącej przedsiębiorcą wynosi trzy lata (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10.10.2003 r., II CK 113/02, OSP 2004/11/141 i z dnia 30.01.2007 r., IV CSK 356/06, LEX nr 276223).

W powołanych orzeczeniach wskazano, że w wyniku przelewu wierzytelności banku (art. 509 k.c.) następuje tylko zmiana osoby, względem której dłużnik jest zobowiązany. W następstwie zawarcia umowy przelewu nie następuje natomiast zmiana przedmiotu świadczenia, ani też zmiana podstawy prawnej świadczenia. Rozstrzygające zatem znaczenie dla kwalifikacji roszczenia ma moment jego powstania. Pomimo przelewu wierzytelności na rzecz podmiotu, który nie jest bankiem, dotychczasowa sytuacja prawna dłużnika zostaje więc utrzymana. W konsekwencji przysługuje mu wobec nabywcy wierzytelności zarzut przedawnienia na takich samych warunkach, jakie przysługiwałyby mu wobec banku, z którym wiązała go umowa kredytowa.

W art. 125 k.c. przewidziano wprawdzie wydłużenie terminu przedawnienia do 10 lat, niezależnie od długości terminu określonego w przepisie szczególnym dla danego rodzaju roszczeń - w odniesieniu do roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem organów wskazanych w tym przepisie, lub ugodą przed nimi zawartą. Jednak rozszerzenie skutku z art. 125 k.c. na tytuły egzekucyjne - wymienione w art. 96-98 Prawa bankowego - nie znajduje uzasadnienia. Inne racje przemawiają bowiem za uznaniem określonego tytułu jako wystarczającego do nadania klauzuli wykonalności, inne zaś za wprowadzeniem dłuższego terminu przedawnienia. Ten ostatni efekt ustawodawca wyraźnie wiąże wyłącznie z kontrolą zasadności roszczenia przez organ niezależny od stron.

W rozpoznawanej sprawie znajduje zatem zastosowanie trzyletni termin przedawnienia, albowiem przysługujące powodowi roszczenie pozostawało w związku z „prowadzeniem działalności gospodarczej” (art. 118 k.c.).

Bezspornie bieg terminu przedawnienia tego roszczenia został po raz pierwszy przerwany złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w sprawie I Co 563/08 (art. 123 § 1 k.c.), po czym rozpoczął bieg na nowo od daty uprawomocnienia się tego tytułu (art. 124 § 2 k.c. - zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 01 2004 r., III CZP 101/03 i wyrok z dnia 12 01 2012 r., II CSK 203/11). Po raz drugi bieg terminu przedawnienia został przerwany złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w sprawie (...)w dniu 02.01.2009 r. (data stempla pocztowego - k. 8 akt egzekucyjnych), po czym rozpoczął swój bieg na nowo od daty uprawomocnienia się postanowienia z dnia 26.11.2009 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (k. 32 akt. egzekucyjnych).

Odpis tegoż postanowienia doręczono dłużnikowi - pozwanemu w niniejszej sprawie i jego małżonce w dniu 07.12.2009 r. (k. 34 -35 akt egzekucyjnych), zaś odpis wysłany wierzycielowi - (...) wraz z tytułem wykonawczym został w dniu 08.12.2009 r. zwrócony do nadawcy, z adnotacją urzędu pocztowego, że adresat wyprowadził się.

(...) został pouczone przez komornika, w piśmie z dnia 16.01.2009 r. - wezwanie do uiszczenia zaliczki na wydatki (k. 10 akt egzekucyjnych), o tym, że ma obowiązek zawiadamiać organ egzekucyjny o każdej zmianie miejsca swojej siedziby, a w razie zaniechania tego obowiązku korespondencję do niego pozostawi się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia (art. 136 § 2 k.p.c.). Z obowiązku tego wierzyciel jednak się nie wywiązał. W aktach postępowania egzekucyjnego brak jest bowiem takiej informacji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie istnieją podstawy do uznania, że zaistniał w niej z dniem 08.12.2009 r. skutek doręczenia, o którym mowa w art. 136 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., przesyłki pocztowej, zawierającej odpis przedmiotowego postanowienia.

Postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego uprawomocniło się zatem z dniem 15.12.2009 r., to jest po upływie tygodniowego terminu na wniesienie skargi do sądu rejonowego na to postanowienie jako czynność komornika (art. 767 § 1 i 4 k.p.c.). Z tym też dniem bieg terminu przedawnienia rozpoczął się na nowo.

Pozew w niniejszej sprawie wniesiono w dniu 28.12.2012 r., a więc po upływie trzyletniego terminu przedawnienia. Pozwany ma zatem prawo uchylić się od zaspokojenia dochodzonego roszczenia zgodnie z art. 117 § 2 k.c.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1k.p.c.

Kosztami nieuiszczonej opłaty od apelacji obciążono powoda stosownie do art. 113 ust. 1 u.k.s.c.